ДОКТОРАНТИ

РОЛЯТА НА СЕКТОРНА ПРОГРАМА „ЛЕОНАРДО ДА ВИНЧИ" ЗА РАЗВИТИЕТО НА СИСТЕМАТА НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ В ИРЛАНДИЯ, 2007-2010 Г.

Димитър Асенов

Резюме

Настоящата статия представлява опит да бъде анализиран съществуващият механизъм на провеждане на интеграционни политики в областта на професионалното образование и обучение в страните членки на Европейския съюз.

Тя има за цел да представи резултатите от направената оценка на въздействие на секторна програма „Леонардо да Винчи" *(едно от свързващите звена, което поддържа и осъществява политиката за ПОО на страните от ЕС)* за развитието на системата на професионалното образование и обучение в Ирландия. В текста се защитава тезата, че осъществените проекти по децентрализираните дейности на програмата *(Мобилност, Партньорство и Трансфер на иновации)* изпълняват в максимална степен нейните „ниски цели" *(въздействие на индивидуално ниво*) и в сравнително по ограничена степен нейните „високи цели" *(въздействие на ниво институция и/или система на ПОО),* с което не допринасят тя да бъде използвана за провеждане на публична образователна политика с оглед трайното подобряване на качеството на образованието и системно въздействие върху образователната система като цяло.

Получените резултати и достигнатите изводи, вследствие на проведеното количествено изследване, са особено важни по отношение на това да бъде подчертано постоянството на проблема, свързан с реализирането на секторна програма „Леонардо да Винчи" в страните членки на ЕС. Това от своя страна следва да провокира и спешното търсене на мерки и процедури, които да създадат необходимите предпоставки програма „Леонардо да Винчи", като основна част от новата европейска програма за образование и обучение „Еразъм +", да реализира заложените в нея високи обществени цели, които да се превърнат в гарант за устойчив темп на растеж и социално-икономическо развитие.

Ключови думи: програма „Леонардо да Винчи", проект, образование, обучение, оценка на въздействие.

THE ROLE OF "LEONARDO DA VINCI PROGRAMME" FOR THE DEVELOPMENT OF VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING IN IRELAND, 2007-2010

Dimitar Assenov, PhD Student

Abstract

The current article is an important step to be analyzed existing mechanism of implementation on integration policies in the field of vocational education and training in the EU Member States. The aim of the article is to present the results of the own study about the impact assessment of the Leonardo da Vinci sectoral programme on the development of the vocational education and training system in Ireland. The text is argued the thesis that implemented in Ireland projects under the decentralized activities (Mobility, Partnership, Transfer of Innovation) realized in the utmost degree the Programme "lower aims" (impact of individual level) and in relatively limited extent the Programme "high aims". That don't contribute the Programme to be used for conducting the public education policy for the continued improvement the quality of education and systemic impact on the education system as a whole.

The article is an important step as to be highlighted the constancy of the problem related with the implementation of "Leonardo da Vinci" programme in the EU Member States. This should lead to urgent demand for measures and procedures to establish the necessary conditions "Leonardo da Vinci" programme as a part of the

new European Programme for Education and Training "Erasmus +" to be able to realize the planned higher public purposes which will be converted in guarantor of sustainable growth and socio-economic development.

Key words: program, project, education, training, evaluation, impact

Научен проблем: актуалност, значимост, практическа приложимост, теоретични измерения

Европейският съюз (ЕС) се основава на свободното движение на икономически ресурси, измежду които движението на работната сила е с ключова важност. Този процес предполага наличието на общи и утвърдени европейски стандарти за качеството на работната сила, в следствие на което провеждането на интеграционни политики в областта на професионалното образование и обучение *не следва* да бъде осъществявано факултативно. Това налага необходимостта в отделните страни членки да бъдат подсигурени еднакви ***или поне*** съизмерими условия за професионална подготовка, които да дават възможност за непрекъснато поддържане на качеството на работната сила и нейната пригодност за заетост в съответствие с изискванията на интегрирания пазар на труда[1].

В периода 2007-2013 г., секторна програма „Леонардо да Винчи" е едно от свързващите звена, което поддържа и осъществява политиката за професионално образование и обучение (ПОО) на страните от ЕС, съобразявайки се със съдържанието и организацията на тази политика в съответната страна членка. Основната цел на Програмата е посредством транснационалното сътрудничество и натрупания опит да бъде повишено качеството на професионалното образование и обучение, чрез поощряване на иновациите и разпространението на добри професионални практики и системи в Европа[2].

Участието на Ирландия в секторна програма „Леонардо да Винчи" е един от основните инструменти за практическото приложение на съществуващите европейски политики в областта на ПОО, като страната често пъти е и давана за пример, за осигуряване на икономически растеж чрез инвестиции в образованието. В рамките на изминалия програмен период (2007-2013 г.) системата на професионално образование и обучение в Ирландия, в политическо и структурно отношение е един от основните стълбове в процеса на изграждане и поддържане на квалифицирана работната сила. А финансовата подкрепа от страна на Европейския социален фонд е основния фактор предопределящ развитието на самата система като такава.[3]

В следствие на това **основният проблем, разгледан в настоящата статия,** е аналитичната оценка на възможностите за въздействие на секторна програма „Леонардо да Винчи" върху развитието на системата на професионалното образование и обучение в Ирландия, с оглед на това да бъдат преодолени част от основните предизвикателства пред нея:

- подобряване достъпа до образование и обучение за придобиване на нови квалификации;
- въвеждане на иновативни услуги, методологии и практики за учене през целия живот, които да гарантират развитието на висококвалифицирана и адаптивна работна сила;
- подобряване на връзката между образованието и пазара на труда;

[1] Заключение на Съвета на ЕС, 16459/08, EDUC 278, SOC 736, MI 499, от 5 декември 2008 г., относно бъдещите приоритети за засилване на европейското сътрудничество в областта на ПОО, стр. 7

[2] Център за развитие на човешките ресурси (2010): Практическо ръководство по секторна програма „Леонардо да Винчи", стр. 8

[3] Ireland.VET in Europe – Country report 2009", ReferNet Ireland, 2009, p.18-19

- признаване на неформално придобитите знания, умения, компетенции и т.н.[4]

В така очертания контекст програма „Леонардо да Винчи" би могла да бъде разглеждана като възможно решение на всяко едно от посочените предизвикателства, но **ключовите въпроси** в случая са – дали това е осъществено на практика и/или в каква степен е било реализирано.

Обзор и анализ на изследвания и публикации по научния проблем

В периода 2007-2014 г. темата на настоящата статия е **обект на публикация** в ежегодните доклади за дейността на Leargas (Ирландската национална агенция управляваща националните и международни програми за обмен и сътрудничество в областта на образованието). Конкретен **предмет на изследване** в тях са финансираните проекти по програма „Учене през целия живот" (2007-2013 г.), и в частност осъществените проекти по секторна програма „Леонардо да Винчи" (2007-2013 г).

Публикуваните данни в годишните доклади показват три основни нива на въздействие на програма „Леонардо да Винчи" върху системата на ПОО в Ирландия – въздействие на индивидуално, институционално и национално ниво. Или казано по друг начин в годишните доклади са представени определени доказателства съгласно които:

- „Участието в проекти по дейност „Мобилност" на програма „Леонардо да Винчи", води до придобиването на нови знания, умения и компетенции от участниците;
- Участието в проекти по дейност „Партньорства" води до промяна в микросредата на институциите, чрез заимстване и внедряване на добри практики;
- Участието в проекти по дейност „Трансфер на иновации" води до цялостно развитие на системата на професионално образование и обучение в Ирландия;[5]

Като резултат от вътрешно ведомствена политика обаче, посочените доклади целят повече *изграждане на позитивен образ*, отколкото представяне на ориентири за конкретни управленски действия. Това допълнително се подкрепя и от факта, че в тях преобладават описателните над аналитичните акценти, в резултат на което те представлява повече каталог на успехи, отколкото структура на налични проблеми или модел на мерки за справяне с тях.

Въвеждане и представяне на научния проблем

Наличните програмни документи[6] разкриват липсата на цялостен механизъм, който да отвежда от възможностите, заложени в програма „Леонардо да Винчи", към тяхната практическа реализация, което от своя страна в значителна степен ограничава постигането на нейните основни и оперативни цели. Към това следва да бъде прибавено и обстоятелството, че всяко национално общество притежава свои собствени специфики, които отвеждат към максимални или минимални вероятности потенциалът на Програмата да бъде цялостно реализиран и да доведе до необходимото въздействие върху системите на ПОО на отделните страни членки на ЕС

През 2014 г., бе осъществено емпирично проучване, относно възможностите на България в качеството и на страна член на ЕС, да провежда публични интеграционни политики в областта на професионалното образование и обучение. В рамките на

[4] "Ireland.VET in Europe – Country report 2009", ReferNet Ireland, 2009, p.19-20
[5] "Leargas Annual Report 2010", Leargas, 2011, p.5-7
[6] European Commission, "Leonardo da Vinci programme", http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/ldv_en.htm, p.6-7

проучването бе направена „оценка на въздействието" на секторна програма „Леонардо да Винчи" за развитието на системата на ПОО в България[7]. Получените резултати и изводи показаха, че в рамките на изследвания период (2007-2010 г.) секторна програма „Леонардо да Винчи" е използвана по възможно най-пасивния начин в България, т.е. бе отчетено въздействие единствено и само на индивидуално равнище (подобрени знания, умения и компетенции на участниците). Не бяха получени данни, които да докажат въздействие на Програмата на институционално и/или ниво система на ПОО.

Горепосочените аргументи и съществуващите към настоящия момент предизвикателства пред системата на ПОО в Ирландия[8], дават реалното основание да подходим с очакването, наличните факти от публично достъпните документи, да потвърдят или оспорят оценките от годишните отчети за дейността на Leargas. Това налага и необходимостта да бъде направена една алтернативна, количествена оценка на ролята на секторна програма „Леонардо да Винчи", за развитието на системата на ПОО в Ирландия.

Цели и задачи на изследването

Основната цел на проведеното изследване - представено в настоящата статия - е да бъде проследено дали и как секторна програма „Леонардо да Винчи" способства за развитието на системата на професионалното образование и обучение в Ирландия.

Преди да бъдат представени основните задачи на изследването, е необходимо да бъде направено следното важно уточнение - ***дейностите по секторна програма*** „Леонардо да Винчи" са структурирани в две основни групи: ***централизирани*** и ***децентрализирани***.

Централизираните дейности се администрират от Изпълнителната агенция за образование, аудио-визия и култура (EACEA) към Европейската комисия в Брюксел и включват: Развитие на иновации; Многостранни мрежи; Съпътстващи мерки. Докато децентрализираните дейности се администрират на национално ниво от съответните Национални агенции по програма „Учене през целия живот", като за Ирландия тази роля се изпълнява от Leargas (Ирландската национална агенция управляваща националните и международни програми за обмен и сътрудничество в областта на образованието).

Децентрализираните дейности на секторна програма „Леонардо да Винчи" включват: ***Мобилност***, ***Партньорства и Трансфер на иновации.*** Всяка от тях пряко кореспондира с основните и оперативните цели на Програмата, както и с общите цели на политиката за ПОО на европейско ниво[9]. Същевременно всяка от тях по различен начин реализира политики в областта на ПОО – дейност „Мобилност" посредством транснационални практики на индивидуално равнище; дейност „Партньорства" посредством работни срещи на институционално равнище; дейност „Трансфер на иновации" посредством доразвиване и разпространение на иновативни продукти на системно равнище.

Следователно, за да бъде установена ролята на секторна програма „Леонардо да Винчи" за развитието на системата на ПОО в Ирландия, ***е необходимо последователно да бъде анализирано доколко всяка от децентрализираните дейности на Програмата,*** изпълнява предварително заложените в нея – ***основни и оперативни цели***,[10] за да е

[7] Асенов, Д. 2014. Ролята на секторна програма „Леонардо да Винчи" за развитието на системата на ПОО в България (2007-2010 г.), сп. „Стратегии на образователната и научната политика", бр. 3, 2014 г.
[8] Organisation for Economic Co-operation and Development "VET in Ireland – Strengths, Challenges and Recommendations", http://www.oecd.org/education/innovation-education/45399591.pdf, p.1-2
[9] Copenhagen Declaration, Declaration of the European Ministers of VET and the European Commission, convened in Copenhagen on 29 and 30 November 2002", http://ec.europa.eu/education/pdf/doc125_en.pdf, p. 2-3
[10] "Leargas Annual Report 2009", Leargas, 2011, p.18

възможно след това резултатите от тези частични анализи да бъдат интегрирани в една обобщаваща оценка

Поради това за изпълнението на поставената цел са формулирани и **четири ключови задачи:**

- Анализ на ролята на дейност „Мобилност" в качеството и на инструмент на секторна програма „Леонардо да Винчи" за реализирането на политики в областта на ПОО в Ирландия.
- Анализ на ролята на дейност „Партньорства" в качеството и на инструмент на секторна програма „Леонардо да Винчи" за реализиране на политики в областта на ПОО в Ирландия.
- Анализ на ролята на дейност „Трансфер на иновации", в качеството и на инструмент на програма „Леонардо да Винчи" за реализирането на политики в областта на ПОО в Ирландия.
- Обобщение на сумарния резултат, на получените постижения и пропуски от реализацията на програма „Леонардо да Винчи" в Ирландия.

По аналогия с осъществената оценка на въздействие на програма „Леонардо да Винчи" в България, публикуваните по надолу данни представят получените резултати от емпирично проучване на реализираните проекти през първите четири години (2007-2010 г.) от действието на Програмата в Ирландия. Изборът на подобен изследователски подход дава възможност не само за паралелно съпоставяне на постигнатите резултати, но също така и предоставя възможността да бъдат отправени конкретни препоръки за предприемане на целенасочени управленски действия, които би следвало да подпомогнат отделните страни членки на ЕС в процеса на провеждане на публични интеграционни политики в областта на ПОО.

Хипотези

В зависимост от степента на въздействие на децентрализираните дейности на програма „Леонардо да Винчи", върху системата на ПОО в Ирландия, изследването проверява ***три възможни хипотези***:

1. Осъществените проекти по децентрализираните дейности (Мобилност, Партньорства и Трансфер на иновации) изпълняват единствено ***т.нар. „ниски цели"*** на Програмата ***(оказват въздействие единствено на индивидуално ниво),*** с което ***не допринасят тя да бъде използвана за провеждане на преднамерена политика*** за развитието на професионално образование и обучение в Ирландия.
2. Осъществените проекти по децентрализираните дейности (Мобилност, Партньорства и Трансфер на иновации) изпълняват ***и т.нар. „високи цели"*** на Програмата ***(освен на индивидуално ниво, оказват въздействие и на ниво институция и/или на ниво система на ПОО),*** с което ***допринасят тя да бъде използвана за провеждане на преднамерена политика*** за развитие на системата на ПОО в Ирландия.
3. Осъществените проекти по децентрализираните дейности (Мобилност, Партньорства и Трансфер на иновации) ***изпълняват в максимална степен „ниските цели", и в сравнително по ограничена степен „високите цели" на Програмата***, с което не допринасят тя да бъде използвана оптимално за провеждане на публични образователни политики за подобряване на системата на ПОО в Ирландия.

Целта на проверката е, посредством приложението на количествени методи на изследване, да се установи дали натрупването на преобладаващ брой случай на реализирани проекти ще потвърди една от трите изследователски хипотези, което от своя

страна ще даде възможност да бъде установено по какъв начин секторна програма „Леонардо да Винчи" способства за развитието на системата на ПОО в Ирландия.

Методи на изследване – методическа рамка

Обект на изследване, в рамките на осъщественото проучване, е реализацията на секторна програма „Леонардо да Винчи" в Ирландия, за периода 2007-2010 г. Докато конкретен **предмет на изследване** са финансираните проекти (по дейности – Мобилност, Партньорства и Трансфер на иновации) за периода 2007-2010 г., от гледна точка на ***типологическите различия*** в техния целеви обхват и структурни особености.

Именно обхватът и структурните особености на реализираните по програмата проекти са в основата на предпочетения ***концептуален модел на изследване***. Като под ***обхват на проектите*** са включени и изследвани ***индикаторите*** - целева група, професионална област и териториална разположеност на бенефициентите. Докато ***под структура на проектите са изследвани*** – вид и равнище на заложените проектни цели; видове получени резултати и техните съотношения; видове проекти, според данните за броя на участниците; и характерни „неравномерности" в подбора на предпочитаните страни партньори за осъществяване на проектите.

С помощта на анализ на количествените отношения в общия масив на реализираните проекти, е проверено доколко всеки един от ***гореизброените индикатори*** (общо седем на брой) изпълнява предварително заложените от Програмата основни и оперативни цели[11].

Въведеният концептуален модел на изследване е подчинен на следната структура:

- В случай, че от 7 наблюдавани индикатори най-малко 6 изпълняват заложените от програмата цели, това ще ни даде основание да предположим, че използваният инструмент (Мобилност, Партньорства, Трансфер на иновации) реализира оптимално съдържателна (истинска) политика в областта на ПОО.
- В случай, че от 7 индикатора – 5 изпълняват заложените от програмата цели, това ще ни даде основание да предположим, че използваният инструмент реализира политика в областта на ПОО, но съществува и определен проблем.
- В случай, че от 7 индикатора – 4 изпълняват заложените от програмата цели, това ще ни даде основание да предположим, че използваният инструмент реализира политика в областта на ПОО, но остават нерешени редица проблеми.
- В случай, че от 7 индикатора – 3 изпълняват заложените от програмата цели, това ще ни даде основание да предположим, че използваният инструмент реализира „псевдо" (спонтанна) образователна политика.
- В случай, че от 7 индикатора – 2 или по малко изпълняват заложените от програмата цели, това ще ни даде основание да предположим, че използваният инструмент не успява да реализира заявената и очаквана публична политика в областта на ПОО.

Така въведеният ***концептуален модел на изследване*** е последователно приложен при анализа на финансираните проекти, по всяка от ***децентрализираните дейности*** на програма „Леонардо да Винчи". По този начин е отчетено ***доколко всяка от тях се явява инструмент за реализирането на политики в областта на ПОО***. Въз основа на получените резултати е генерализирано дали и как секторна програма „Леонардо да

[11] "Leargas Annual Report 2009", Leargas, 2011, p.18

Винчи", способства за развитието на системата на професионалното образование и обучение в Ирландия.

Анализирани са единствените съществували към момента (края на 2014 г.) източници на публично достъпна информация:

- Годишните доклади за дейността на Leargas, за периода 2007-2010 г.;
- Финансираните проекти по децентрализираните дейности на програмата, публикувани на сайта на Leargas, за периода 2007-2010 г.

Резултати и обобщения, произтичащи от анализа и проучването

Получените резултати показват, че в рамките на изследвания период (2007-2010 г.) реализираните проекти по децентрализираните дейности на програма „Леонардо да Винчи", имат устойчиви общи черти и сходна структура, въпреки съществуващото първоначално схващане и разбиране, че те би следвало да въздействат върху различните нива на системата на ПОО в Ирландия. Доказателство за това са и представените данни във **фигура 1.**

2007-2010 г.	**Мобилност**	**Партньорства**	**Трансфер на иновации**
Основна целева група	Лица, преминаващи първоначално професионално обучение – 47 %	Неправителствени организации – 50 %	Образователни институции – 39 %
Основна професионална област	Образователни и научни дейности – 22 %	Здравни и социални дейности - *47 %*	Здравни и социални дейности 40 %
Териториална разположеност на бенефициентите	Ленстър - 56 %	Ленстър - *72 %*	Ленстър – 63 %
Основни цели	Придобиване на знания и практически опит - 64 %	Придобиване на знания, умения и компетенции - 32 %	Разработване и трансфер на обучителни концепции – 69 %
Основни резултати	Липсва информация – 100 %	Липсва информация – 39 %	Липсва информация – 62 %
Брой участници	Проекти, съдържащи данни – 100 %	Проекти не съдържащи данни - 61 %	Проекти не съдържащи данни - 68 %
Водещи страни партньори	Франция – 12 %	Германия – 14 %	Великобритания – 8 %

Фигура 1. Интегрална таблица с основните показатели по различните видове дейности и индикатори (2007-2010 г.)

Данните от **фигура 1** показват, че в рамките на разглеждания период дейностите „Мобилност", „Партньорства" и „Трансфер на иновации" са използвани несъизмеримо повече за подобряване на личните компетенции на участниците, отколкото като инструмент/и за подобряване на системата на ПОО в Ирландия. В резултат на това е ***потвърдена третата от предварително формулираните изследователски хипотези*** – осъществените проекти по децентрализираните дейности ***изпълняват в максимална степен „ниските цели", и в сравнително по ограничена степен „високите цели" на Програмата***, с което не допринасят тя да бъде използвана оптимално за провеждане на публични образователни политики за подобряване на системата на ПОО в Ирландия.

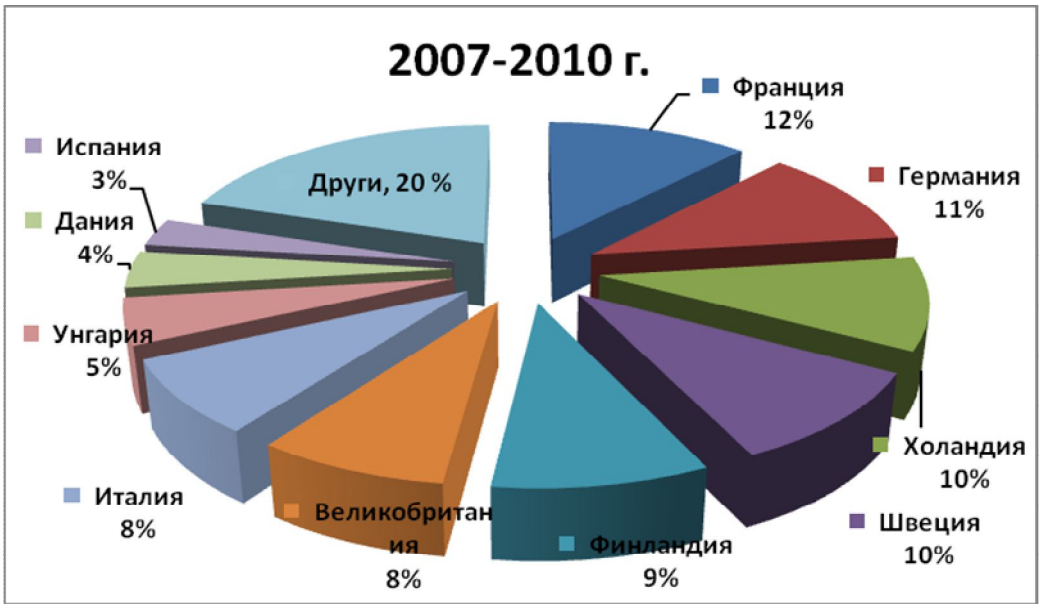
Получените от изследването резултати показват, че програма „Леонардо да Винчи" е преднамерено използвана, не само за реализиране на образователни политики, но и за ***атракционно - туристически цели*** (осъществени са мобилности не само в страни с развити системи на ПОО, но и в ***страни аткрактивни като туристически дестинации – Турция, Малта, Исландия и др.***). Или казано по друга начин – участниците са разглеждали мобилността като цел сама по себе си, а не като инструмент за подобряване на системата на ПОО в Ирландия.

Аналогична е и ситуацията при дейност „Трансфер на иновации", откъдето са и очакванията „да влязат" иновации в системата на ПОО в Ирландия **(фигура 2).**

Фигура 2. Предпочитани страни за партньорство по „Трансфер на иновации" (2007-2010 г.)

Получените резултати показват, че сред предпочитаните страни партньори по дейност ***„Трансфер на иновации", доминират Румъния, Унгария, Полша и Турция*** за сметка на Франция, Холандия, Швеция, Дания, Финландия предпочетени за страни партньори при дейност „Мобилност" **(фигура 3).**

Фигура 3. Предпочитани страни за провеждане на „Мобилност" (2007-2010 г.)

Или казано по друг начин, обобщените данни от **фигура 2 и фигура 3** показват, че в рамките на изследвания период (2007-2010 г.) програма „Леонардо да Винчи" в Ирландия, в значителна част от случаите е била използвана за ***„внасяне на иновации" от Румъния, Унгария, Полша и Турция*** и за ***осъществяване на мобилности във Франция, Германия, Италия и Великобритания.***

Същевременно получените резултати недвусмислено показват, че финансираните проекти по децентрализираните дейности на Програмата не способстват за засилване на връзката между образованието и пазара на труда. Доказателство за това е представената графика във **фигура 4.**

Фигура 4. Професионална област на проектите по дейност „Мобилност" (2007-2010 г.)

Посочените данни свидетелстват за наличието на тематично фокусирана образователна политика в областта на ПОО, поставяща акцент върху развитието на „образователните и научни дейности" (което от своя страна е в съответствие с приоритетите на ЕС за изграждане на общество и икономика, основани на знанието), за

сметка на неглижирането на такива традиционни професионални области като – строителство и архитектура, ремонтиране на МПС, земеделие и дървообработване и т.н. Или казано с други думи налице е образователна политика в областта на ПОО ***с*** изключително голям спектър на действие, но с акцент върху развитието на образователните и научни дейности, което от своя страна е показател за използване на мобилността основно за подобряване на личните знания и умения на участниците.

Паралелно с това получените резултати показват и ***несъответствие между броя на населението и броя на бенефициентите*** осъществили проекти от същия георгрaфски регион ***(фигура 5).***

Регион	***Население[12] 2010 г.***	***Бенефициенти 2007-2010***
Ленстър	***44 %***	***56 %***
Мънстър	***19 %***	**26 %**
Конахт	***12 %***	***9 %***
Ълстър	***25 %***	***9 %***

Фигура 5. Териториална разположеност на бенефициентите на проекти по дейност „Мобилност“ (2007-2010 г.)

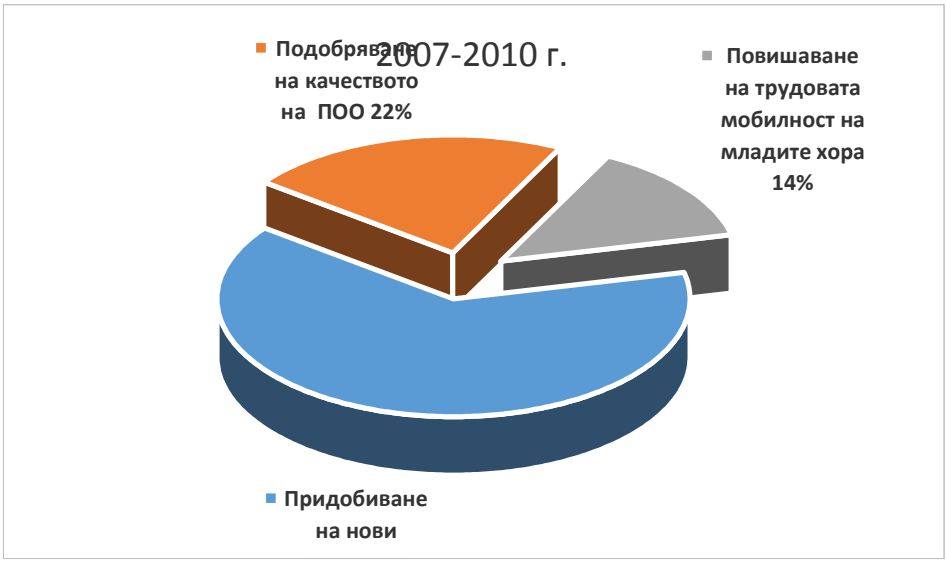
Получените данни показват силно присъствие на бенефициенти от регион Ленстър (56 на сто от всички реализирани проекти) за сметка на неглижирането на бенефициенти по проекти от регион Ълстър (9 на сто от реализираните проекти), в който живее и малко повече от 25 на сто от населението на страната. Т.е**.** регион с приблизително два пъти по-голямо население е осъществил шест пъти повече проекти. Или казано различен начин регион (Ълстър), в който живее малко повече от 25 на сто от населението на страната е осъществил едва една десета от всички проекти финансирани по дейност „Мобилност” в рамките на разглеждания период (2007-2010 г.).

Подобно разпределение на дяловете, е налично и при дейности „Партньорства” и „Трансфер на иновации” **(фигура 1),** то отчетливо показва ***наличието на допълнителни фактори, оказали влияние върху броя и качеството на подадените и финансирани проекти***. Тези фактори следва да бъдат проучени с оглед на оптимизирането на процесите на осъществяване на политиката в областта на ПОО в Ирландия. От публично достъпната информация от сайта на Leargas, няма данни, които да позволяват идентификацията, а още по-малко и обяснението на тези фактори.

Представените по-горе данни поставят изключително съществения въпрос за целите, които реализираните проекти са преследвали в рамките на изследвания период (2007-2010 г.). Получените резултати показват, че формулираните ***проектни цели са по-скоро индикатор за съществуваща „спонтанна” политика***, при която системата на ПОО е безалтернативна даденост, а не предмет на промислено управление. В случая е отчетена липсата на всякаква конкретна логика, която да предопределя, че ресурсът на секторна програма „Леонардо да Винчи” следва да бъде приоритетно използван за

[12]Eurostat “Population on 1 Jenuary 2010” http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tps00001&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1

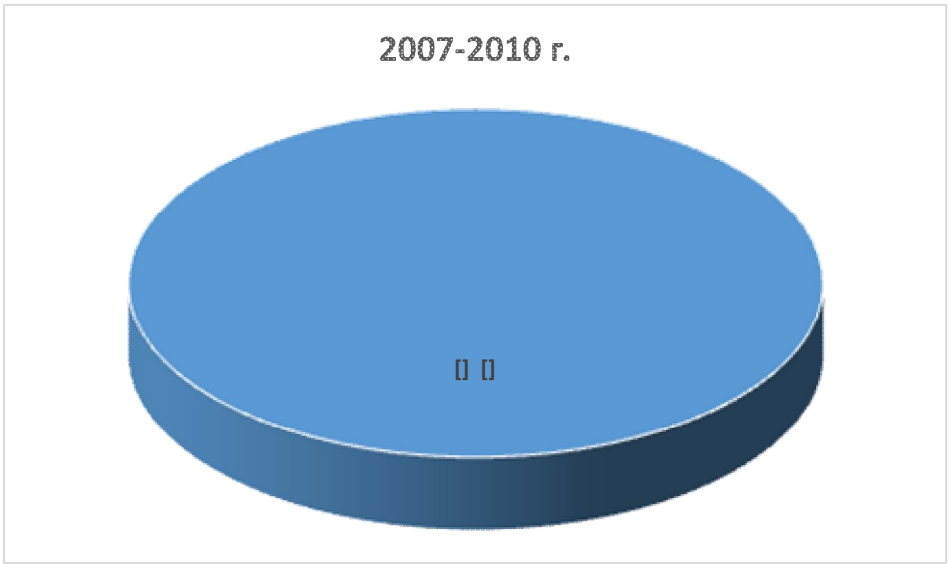
подобряване на личните компетенции на участниците, но не и за подобряване на качеството на самата система на ПОО в Ирландия - **(фигура 6).**

Фигура 6. Цели на финансираните проекти по дейност „Мобилност“ (2007-2010 г.)

Получените данни показват, че осъществените мобилности са насочени предимно към подобряване на качеството на работната сила (64 на сто от всички реализирани проекти), и в сравнително по-малка степен към подобряване качеството на образователната система (22 на сто от пректите). Това е в противовес на основни цели на програма „Леонардо да Винчи“, съгласно които подобряването на качеството на образователната система е по-важната и структуро определяща цел на политиките за развитие на ПОО и е систематична предпоставка и за подобряването на качеството на работната сила.

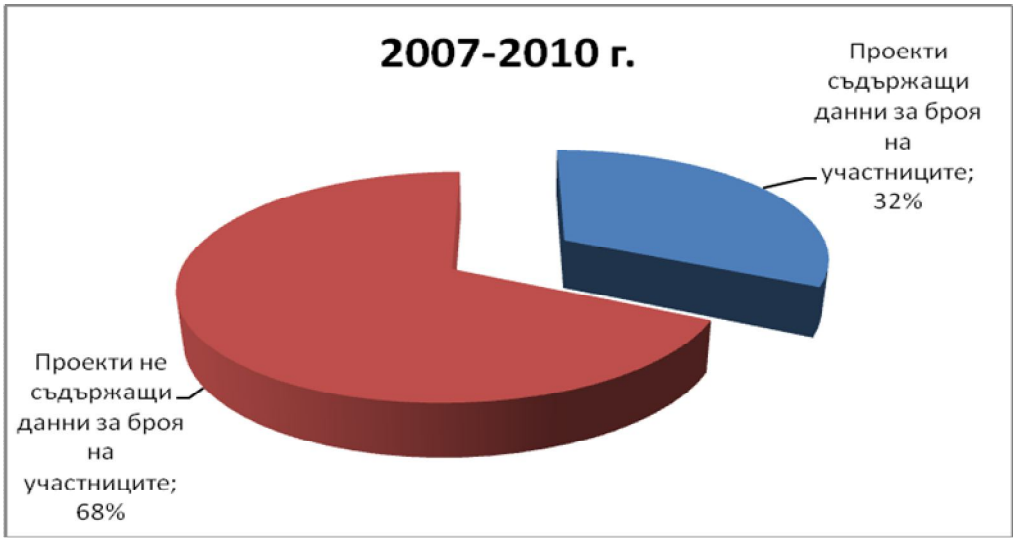
Получените данни относно целите на реализираните проекти, намират последващо отражение в съзнателната липса на информация относно постигнатите резултати от тяхното осъществяване. **(фигура 7).**

Фигура 7. Резултати от осъществени мобилности (2007-2010 г.)

Публикуваните данни отразяват наличието на ***псевдо политики*** в областта на ПОО, при които публичните ресурси се използвани за постигане на заявените цели, но без да бъдат посочвани постигнатите резултати. Това от своя страна е напълно логично, след като водещата цел на осъществените мобилности е свързана с това лицата да пътуват (за да подобряват личните си знания и умения), то тогава и самото изконсумирано пътуване е цел в себе си, отвъд която няма и какво да се търси или очаква.

При анализа на данните относно броя на участниците в проектите, е потвърден и спонтанния характер на провежданата политика в областта на ПОО **(фигура 8).**

Фигура 8. Публикувани проекти по дейност „Трансфер на иновации", съдържащи данни за броя на участниците в периода 2007-2010 г.

Получените резултати при проектите по дейност „Трансфер на иновации" до голяма степен съвпадат и с резултатите получени при анализирането на същият индикатор при дейностите „Партньорства" и „Мобилност". В конкретния случай 68 на сто от всички публикувани проекти, не съдържат данни за броя на участниците. В сравнение с тях малко повече от два пъти е по малък броя на проектите съдържащи точни данни за участниците (средно 32 на сто от публикуваните трансфери). Наличните данни свидетелстват по-скоро за провеждана ***псевдо политика в областта на ПОО,*** отколкото за преднамерено провеждана политика в строгия смисъл на думата – използване на публичен ресурс за постигане на публично заявени цели по ефективен начин.

Изводи и заключения

Заложените основни и оперативни цели на секторна програма „Леонардо да Винчи"[13] свидетелстват за изключителната амбициозност на програмата да бъде свързващото звено, което да поддържа и осъществява политиките в областта на ПОО на страните от ЕС. В рамките на осъщественото количествено проучване, приложения концептуален модел на изследване позволи да бъде проверено до каква степен децентрализираните дейности на програма „Леонардо да Винчи" се явяват и програмни инструменти за провеждането на политики в областта на ПОО в Ирландия.

Резултатите показаха, че в рамките на изследвания период (2007-2010 г.) **програма „Леонардо да Винчи" реализира в максимална степен своите минимални оперативни задачи** (повишени са личните знания, умения и компетенции на участниците), **и в сравнително много по-малка степен своите основни цели и задачи** (сравнително слабо

[13] "Leargas Annual Report 2009", Leargas, 2011, p.18

въздействие на програмата на институционално и/или на ниво система на ПОО), което от своя страна не позволява програмата да бъде използвана оптимално за провеждането на публични образователни политики с оглед трайното подобряване на качеството на образованието и системно въздействие върху образователната система на Ирландия.

Направените оценки на въздействие на секторна програма „Леонардо да Винчи" за развитието на системите на ПОО в България (страна член на ЕС от 2007 г.) и Ирландия (страна член на ЕС от 1973 г.) потвърждават по достоверен начин ***постоянството на проблема свързан с реализирането на програма „Леонардо да Винчи" в страните членки на ЕС независимо от тяхното социално-икономическо развитие или период на присъединяване към Съюза.*** Това дава и основание получените резултати от проведеното изследване да бъдат интерпретирани от гледна точка на пропуснати ползи от осъществените проекти, отколкото като умишлено причинени вреди при управлението на програма „Леонардо да Винчи" в Ирландия.

Същевременно получените резултати показват наличието на определени различия при реализирането на Програмата в България и, в Ирландия. За разлика от получените резултати при оценката на въздействието на програма „Леонардо да Винчи" в България (където бе установено въздействие единствено и само на индивидуално равнище), в Ирландия бе установено, че програма „Леонардо да Винчи" реализира в максимална степен въздействие на индивидуално, и в сравнително по малка степен въздействия на институционално и/или системно равнище. Общото и в двата анализирани случая е, че ***програма „Леонардо да Винчи" не е използвана по оптимален начин за провеждането на интеграционни образователни политики водещи до трайно подобряване на качеството на образователната система.***

Достигнатите изводи са от съществено значение, за да бъде подчертано постоянството на проблема, свързан с реализирането на секторна програма „Леонардо да Винчи" в страните членки на ЕС. Това от своя страна следва да провокира и спешното търсене на мерки и процедури, които да създадат необходимите предпоставки програма „Леонардо да Винчи", като основна част от новата европейска програма за образование и обучение „Еразъм +", да реализира заложените в нея високи обществени цели, които да се превърнат в гарант за устойчив темп на растеж и социално-икономическо развитие.

БИБЛИОГРАФИЯ

I. Книги и статии

1. Leargas (2008): "Leargas Annual Report 2007", Ireland.
2. Leargas (2009): "Leargas Annual Report 2008", Ireland.
3. Leargas (2011): "Leargas Annual Report 2009", Ireland.
4. Leargas (2011): "Leargas Annual Report 2010", Ireland.
5. Ireland.VET in Europe – Country report 2009", ReferNet Ireland, 2009
6. Асенов, Д. 2014. Ролята на секторна програма „Леонардо да Винчи" за развитието на системата на ПОО в България (2007-2010 г.), сп. „Стратегии на образователната и научната политика", бр. 3, 2014 г.
7. Заключение на Съвета на ЕС, 16459/08, EDUC 278, SOC 736, MI 499, от 5 декември 2008 г., относно бъдещите приоритети за засилване на европейското сътрудничество в областта на ПОО.
8. Център за развитие на човешките ресурси (2010): Практическо ръководство по секторна програма „Леонардо да Винчи", София

II. Електронни страници

1. European Commission, "Leonardo da Vinci programme", достъпен на http://ec.europa.eu/education/lifelong-learning-programme/ldv_en.htm, посетен последно на 26.01.2015 г.

2. Organization for Economic Co-operation and Development "VET in Ireland – Strengths, Challenges and Recommendations", http://www.oecd.org/education/innovation-education/45399591.pdf, посетен последно на 10.02.2015 г.

3. Leargas, „About Leargas", достъпен на http://www.leargas.ie/about.php, посетен последно на 26.01.2015 г.

4. European Commission,"Copenhagen Declaration, Declaration of the European Ministers of VET and the European Commission, convened in Copenhagen on 29 and 30 November 2002", достъпен на http://ec.europa.eu/education/pdf/doc125_en.pdf, посетен последно на 26.01.2015 г.

5. Leargas, „Mobility LdV", достъпен на http://www.leargas.ie/programme_main.php?prog_code=7070&parent=7027, посетен последно на 26.01.2015 г.

6. Leargas, „Mobility (LdV) 2007 Projects", достъпен на http://www.leargas.ie/programme_subextra.php?content=11622&ref=9151&prog_code=7070, посетен последно на 26.01.2015 г.

7. Leargas, „Mobility (LdV) 2008 Projects", достъпен на http://www.leargas.ie/programme_subextra.php?content=11623&ref=9151&prog_code=7070, посетен последно на 26.01.2015 г.

8. Leargas, „Mobility (LdV) 2009 Projects", достъпен на http://www.leargas.ie/programme_subextra.php?content=11624&ref=9151&prog_code=7070, посетен последно на 26.01.2015 г.

9. Leargas, „Mobility (LdV) 2010 Projects", достъпен на http://www.leargas.ie/programme_subextra.php?content=11625&ref=9151&prog_code=7070, посетен последно на 26.01.2015 г.

10. Leargas, „Partnership LdV", достъпен на http://www.leargas.ie/programme_main.php?prog_code=7071&parent=7027, посетен последно на 26.01.2015 г.

11. Leargas, „Partnership (LdV) 2008 Projects", достъпен на http://www.leargas.ie/programme_extra.php?prog_code=7071&content=9090 , посетен последно на 26.01.2015 г.

12. Leargas, „Partnership (LdV) 2009 Projects", достъпен на http://www.leargas.ie/programme_extra.php?prog_code=7071&content=9114, посетен последно на 26.01.2015 г.

13. Leargas, „Partnership (LdV) 2010 Projects", достъпен на http://www.leargas.ie/programme_extra.php?prog_code=7071&content=9131 , посетен последно на 26.01.2015 г.

14. Leargas, „Transfer of Innovation (LdV)", достъпен на http://www.leargas.ie/programme_main.php?prog_code=7073&parent=7027 , посетен последно на 26.01.2015 г.

15. Leargas, „Transfer of Innovation (LdV) 2007 Projects", достъпен на http://www.leargas.ie/programme_extra.php?prog_code=7073&content=9113 , посетен последно на 26.01.2015 г.

16. Leargas, „Transfer of Innovation (LdV) 2008 Projects", достъпен на http://www.leargas.ie/programme_extra.php?prog_code=7073&content=9084, посетен последно на 26.01.2015 г.

17. Leargas, „Transfer of Innovation (LdV) 2009 Projects", достъпен на http://www.leargas.ie/programme_extra.php?prog_code=7073&content=9078 , посетен последно на 26.01.2015 г.

18. Leargas, „Transfer of Innovation (LdV) 2010 Projects", достъпен на http://www.leargas.ie/programme_extra.php?prog_code=7073&content=9132 , посетен последно на 26.01.2015 г.

19. European Commission, "Eurostat", достъпен на http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tps00001&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1, посетен последно на 26.01.2015 г.